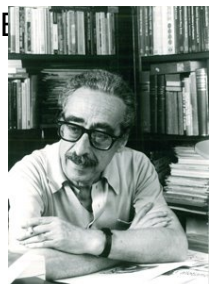

Pedrolo, encara perillós? Notes esparses als vint anys del seu decés

2010-06-27 10:28:06

Els humans destaquem les referències a la memòria a través de períodes. No ens serveix el senzill record diari. Necessitem fites: cent anys de la fundació de tal cosa, cinquanta anys de la creació de la televisió, vint-i-cinc anys de la mort del dictador... Sembla que els vint anys també són un bon cicle per pouar en la memòria i els homenatges.

El 26 de juny de 1990 moria en [Manuel de Pedrolo](#). Enguany comemorem, doncs, els vint anys de la seva desaparició. No importa la data, importa el què. Trobo que en vint anys del decés de l'escriptor continuem encara dins d'un desconeixement profund de la seva obra. És veritat, hi ha autors i obres molt més importants que les escrites per Pedrolo a la literatura universal. (Per què la tradició ha eliminat el «De» nobiliari en parlar de l'autor i, en canvi, el conserva en parlar de De Segarra?). Però la importància de Pedrolo no s'hauria de concentrar només en els seus tres «*best-sellers*» per tothom coneguts: *El mecanoscrit del segon origen* (escrit el 1973 i publicat el 1974), *Joc Brut* (escrit i publicat el 1965), i *Trajecte Final* (escrit el 1974 i publicat el 1975). L'autor de Tàrraga va publicar en vida vora unes 75 obres i, actualment, té publicats uns 129 volums de gèneres diversos. També cal considerar —i recuperar!— els textos eròtics anònims com ara *Els quaderns d'en Marc* (1986) i *Els quaderns de la dona d'en Marc* (1985).

ns trobem doncs, davant un autor «*iceberg*» —crec que és en Miquel de Palol qui l'anomena d'aquesta forma—; en el sentit que el coneixement de l'obra pedroliana és poc profund. Podem judicar, en certa mesura, que el mateix Pedrolo és responsable d'aquesta situació. Fou un autor que desbordà per la seva capacitat productiva i que, al mateix temps, tingué la cura d'influenciar-se de la literatura universal més contemporània. Aquesta influència podia venir motivada pel seu propi afany investigador i, per una altra banda, per la seva tasca de [traductor](#). Va traduir des del famós *Manhattan Transfer* de John Dos Passos, així com també d'altres autors nord-americans; com ara Jack Keruac. Tal i com argumenta Alba Pijuan, a Pedrolo cal agair-li la introducció d'aquests autors en el nostre context cultural.

Amb Manuel de Pedrolo encara hem de fer moltíssima feina. I el superlatiu, en aquest cas té un alt contingut semàntic. La veritat sigui dita, el nostre autor tingué una certa «*fortuna crítica*» durant els anys seixanta i setanta, àdhuc ben entrats els vuitanta. Actualment, però, resta relegat com una mena d'«*autor de culte*» que en realitat tothom desconeix. La idea de l'«*autor de culte*» és tan perillosa com caminar pel fil d'una corbella. Tant et poden llegir molt, com només et llegiran determinants especialistes. L'experiència actual és que la gran massa lectora s'allunya dels «*autors de culte*» que no li són contemporanis. Així per exemple: el gran públic lloa com «*autor de culte*» a Stieg Larsson i, en canvi, ja no valora a Truman Capote que, en el seu dia fou un d'aquest autors tan lloats. I no és que Capote sigui ara dolent, o que Keruac no valgui res, o que Pep Albanell —per citar un dels nostres—, no tinguin importància, no; l'explicació vindria condicionada per les normes del mercat. Tendim a comprar els llibres que les indústries culturals ens presenten com a novetats i això ens obliga a —conscientment o

inconscient— oblidar d'altres obres i autors. Se li ha passat el temps a Manuel de Pedrolo?

Les indústries culturals del país —les editorials, en primer terme— l'han descarregat dels seus catàlegs vius. Al mateix temps els mateixos lectors han defugit de la lectura de Pedrolo. De lectors, actualment, n'hi molts. Segurament més que abans. En canvi, fem lectures més superficials. De poc nivell. Ens preocupa poc com està estructurat (o desestructurat) un text. Cerquem sentiments i sensacions en les lectures i no pas idees. No jutjarem pas aquesta postura, ara. El fet és que Pedrolo fou arraconat per totes bandes. La seva mort va deixar-nos davant una falla que sovint no hem estat capaços de traspasar. Pedrolo era feiner de mena. No només escrivia textos; també es preocupava pel seu context més immediat. Cal recordar el paper com a figura pública: com a ciutadà participatiu en la vida política i cultural d'un país que tornava de la nit. Pedrolo participava en entrevistes televisives, escrivia articles d'opinió i política als diaris. En certa mesura —vist ara amb perspectiva—, tenia un caràcter didàctic. Volia participar del model de país que podia esdevenir esperançador. Avui, tot això, sembla oblidat.

Si bé és veritat que l'edició d'*El Mecanoscrit del segon origen* havia arribat a 1.055.785 exemplars l'any 2002. També és cert, que actualment la majoria dels seus volums es troben descatalogats. Posaré unes mostres: Si hom vol aconseguir un exemplar de *Joc tapat* (1985, any d'edició) haurà de pouar en moltes llibreries d'antic. No és un exemplar fàcil de trobar. Només es va fer una edició per l'Editorial 3i4, de València. Tot i que l'editorial encara té vida plena, l'exemplar ja no es reedita. Pitjor fortuna tenen encara obres com *Entrada en blanc* (escrita el 1958 i publicat el 1968) de l'editorial Cadí, empresa avui ja desapareguda; com també la desapareguda editorial Laia on Pedrolo publicà el cicle narratiu *La terra prohibida*. Aquesta situació fa que poder copsar l'abast de l'obra pedroliana sigui —a només vuit anys del centenari del seu naixement—, una tasca aspra.

Però cal pensar de forma positiva. No hem de defallir. Estem sols i si no ho fem nosaltres no ho farà ningú. Ara està de moda en Jaume Cabré —gran escriptor, no ho negaré pas— i allò de les fires de Frankfurt; emperò, ens cal conèixer els autors i les obres que estem deixant pel camí: parlo de conèixer bé a Pere Calders, a Rafael Tasis; o d'altres que encara són ben vius com J.F. Mira, Josep Lozano, Carme Riera o Biel Mesquida. Això, és fer referència a la metàfora que diu que l'arbre gran no ens deixa veure la fondària del bosc. Hi ha multitud de grans autors oblidats, que dormen fins que torni el moment de la seva «*fortuna crítica*». Ni les institucions administratives, ni els mitjans de comunicació vindiquen ja la figura de Manuel de Pedrolo. Sembla que només ens interessi a quatre lletraferits que apreciem uns textos que mostren la Barcelona d'un moment molt concret del segle XX, amb les seves històries quotidianes, els seus ambients diversos... Pedrolo és un gegant, amb una ombra que atemoreix a molts homes de la cultura del nostre país. Per què? No tinc la resposta. De vegades penso que la rehabilitació de Pedrolo passa per la recuperació digital de les seves obres. Permetre l'accés obert i sense complexos, de cap mena, a la seva obra. Total, ell ja és mort i no es pot beneficiar del pastís econòmic que podria representar la venda de la seva obra en format paper-llibre. Els seus hereus i editors haurien de cercar altres complicitats si volen fer negoci amb la marca «*Manuel de Pedrolo*». Existeix una [Fundació](#) amb el seu nom. Cal, doncs, que aquesta fundació faci la feina li pertoca: vindicar la figura que diu representar. Tenir un caràcter obert i desacomplexat i també, ja que ens hi posem: adaptat als temps.

Tanco aquesta nota amb el desig d'encoratjar tothom a perdre la por a Manuel de Pedrolo. Darrera els seus textos hi ha una gran varietat de personatges, escenaris i situacions, per mostra es pot començar amb novel·les tan sucoses com ara: *Succéssimultani* (publicat el 1979) o *Baixeu a recules i amb les mans alçades* (publicat el 1981). Si, per una altra banda, hom es vol apropar al Manuel de Pedrolo ciutadà —de l'última etapa de la seva vida— pot anar saltinorejant pels textos dels diaris escrits per l'autor els últims anys de la seva vida. Com veieu, no només cal un vintè aniversari del decés de l'autor, per fer memòria de la seva figura i obra. Cal una tasca conscient de recuperació d'un dels autors més productius i interessant de la nostra literatura del segle XX. El camí, doncs, encara està per recórrer i

::: A l'ombra de l'atzavara /// mariano arranz i muñoz :::

Pedrolo, encara perillós? Notes esparses als vint anys del seu decés

serà llarg; ens hi voleu acompanyar?